

До спеціалізованої вченої ради
Д 44.877.01 у ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію Алхасова Саміра Яшар огли
«Державне регулювання кооперативного сектору
національної економіки»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

Актуальність теми дослідження

Кооперативний сектор, представлений кооперативними організаціями різних видів, відіграє не тільки важливу роль у розвитку національної економіки, але й виконує соціальну місію. Ця обставина обумовлює необхідність здійснення ефективного державного регулювання цього соціально важливого сектору економіки для його успішного функціонування та розвитку. Проте, через його недосконалість, кооперативний сектор економіки України розвивається, долаючи численні проблеми. Тому існує необхідність удосконалення механізму державного регулювання названого сектору економіки, розробки основних напрямів його розвитку, що дозволить державі вирішувати важливі соціально-економічні питання.

В українській економічній літературі відсутні комплексні роботи, присвячені вдосконаленню державного регулювання кооперативного сектора економіки. Зазначена проблема залишається недостатньо дослідженою. Саме ця обставина й визначає актуальність дисертаційного дослідження Алхасова С. Я. огли та обумовлює її науково-практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими планами і темами

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», зокрема Полтавського регіонального центру досліджень і сприяння розвитку кооперації, за темою «Проблеми і перспективи розвитку кооперативного сектора

національної економіки» (номер державної реєстрації 0111U000627), в якій автором узагальнено та проаналізовано досвід кооперативного руху України й Азербайджану, а також визначено стратегічні напрями державного регулювання цього важливого сектора національної економіки з метою його ефективного розвитку.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість положень новизни забезпечується використанням комплексу загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема, комплексний та системний підходи використовувалися для розробки рекомендацій щодо використання міжнародного досвіду кооперативного руху для вдосконалення державного регулювання кооперативного сектора національної економіки; метод зіставлення – для з'ясування ступеня ефективності державного регулювання кооперативного сектора національної економіки; методи історико-ретроспективного, причинно-наслідкового й економіко-статистичного аналізу – для дослідження процесу становлення державного регулювання кооперативного сектора економіки України.

Достовірність основних результатів, запропоновані автором наукові положення, висновки і рекомендації ґрунтуються на аналізі праць відомих вітчизняних та зарубіжних учених з питань державного регулювання кооперативного сектора економіки, Законів України, Указів Президента України, нормативно-правових актів органів державної влади України й Азербайджану, резолюцій Міжнародної організації праці з питань державного регулювання кооперативного сектора економіки, матеріалів Державної служби статистики України, довідково-інформаційних видань, публікацій у періодичних, кооперативних та інтернет-виданнях, матеріалів науково-практичних конференцій та інформаційно-аналітичних матеріалів науково-дослідних установ.

Підтвердженням достовірності та обґрунтованості наукових результатів є їх оприлюднення на наукових конференціях та в наукових виданнях у формі публікацій.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна положень роботи полягає у поглибленні теоретичних положень та методичних підходів до формування ефективної політики державного регулювання кооперативного сектора національної економіки.

Серед результатів дисертаційного дослідження, що характеризуються науковою новизною, доцільно виділити основні.

1. Концептуальний підхід до стратегічного розвитку кооперативного сектора національної економіки, що, обґрунтовує цілі, принципи та завдання державної політики розвитку кооперативного сектора за видами кооперації; визначає правове, організаційне, фінансове, наукове, кадрове, інформаційне забезпечення, а також заходи для проведення моніторингу за дотриманням кооперативних принципів і дозволяє удосконалити концепції та програми розвитку кооперативного сектора.

2. Удосконалення механізму державного регулювання кооперативного сектора економіки, особливістю якого є синтез активного типу регулювання із забезпеченням автономності функціонування кооперативів за умови дотримання ними чинного законодавства, а також залучення до процесу державного регулювання кооперативного сектора економіки громадських інститутів, що дозволить підвищити ефективність державного регулювання кооперативного сектора.

3. Авторське трактування категорії «кооперативний сектор економіки», що, запропоновано розглядати як унікальну частину некомерційного сектора національної економіки, представлену системою різних видів кооперативних організацій і їх об'єднань, що діють на основі міжнародних кооперативних принципів.

4. Визначення терміна «державне регулювання кооперативного сектора економіки», що запропоновано розглядати як комплекс заходів держави

адміністративного й економічного характеру, які враховують соціально-економічні особливості функціонування кооперативів (неприбуткову економічну природу та соціальну місію) і спрямовані на ефективний розвиток кооперативного сектора економіки, що дозволяє сформувати нові ефективні підходи до державного регулювання цього сектора національної економіки.

5. Авторське бачення концептуальних напрямів організації державного регулювання кооперативного сектора економіки, що, передбачають: правове забезпечення рівних умов функціонування кооперативних організацій на ринку; забезпечення доступу до фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів; сприяння реалізації кооперативними організаціями міжнародного кооперативного принципу «автономія і незалежність», а також контроль за дотриманням кооперативними організаціями чинного законодавства, що дозволить удосконалити механізм державного регулювання кооперативного сектора національної економіки.

6. Підходи до здійснення державного регулювання в кооперативному секторі економіки, розроблені на основі адаптованих до особливостей національної економіки рекомендацій Міжнародної організації праці та Міжнародного кооперативного альянсу, що наблизить якість процесу державного регулювання кооперативного сектора економіки до міжнародних стандартів.

У цілому дисертація Алхасова С. Я. огли є самостійним науковим дослідженням, що містить нові концептуальні підходи, важливі теоретико-методологічні та прикладні результати, більшість з яких є новими, або такими, що суттєво доповнюють існуючі наукові уявлення про державне регулювання кооперативного сектора національної економіки. Основні положення роботи розкрито у логічній послідовності, відповідно до визначених мети і завдань дослідження. Дисертаційна робота є цілісною за структурою і формою викладу матеріалу, достатньо аргументованою у більшості своїх висновків, характеризується комплексним підходом до аналізу проблеми розвитку

наукового знання у взаємозв'язку з господарською та суспільно-політичною практикою.

Повнота висвітлення сформульованих у дисертації

положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором працях

Алхасов С. Я. огли виконав вимоги щодо кількості та обсягу публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. За темою дисертації у відповідності до її структури та змісту опубліковано 14 наукових праць загальним обсягом 5,58 д.а., з яких автору належать 5,4 друк. арк, у тому числі: 5 статей у фахових наукових виданнях України, 2 статті у періодичних виданнях іноземних держав, та 7 публікацій за матеріалами конференцій.

Методологічні, теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи пройшли апробацію та одержали позитивну оцінку на 7 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Автореферат за своїм змістом ідентично відображає зміст, структуру, основні положення, висновки й пропозиції, що містяться в дисертаційній роботі.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів

Теоретична цінність дисертаційної роботи та отриманих результатів визначається внеском автора у розроблення методології та вдосконалення сучасного інструментарію економічного дослідження, а також формулювання нових теоретичних положень щодо основ ефективної державної політики щодо регулювання кооперативного сектора національної економіки. Сформульовані в результаті дослідження положення, висновки та пропозиції можуть слугувати теоретичною основою для удосконалення нормативно-правових документів з питань державного регулювання кооперативного сектора національної економіки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці організаційно-економічних і методичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності державного регулювання кооперативного сектора економіки.

Практичну значимість дисертаційної роботи підтверджено використанням наукових розробок і пропозицій автора Центральною спілкою кооперативів Азербайджану «Азеріттіфаг» (Azərittifaq), Асоціацією розвитку сільської місцевості Полтавщини, Головним управлінням агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації, Вищим навчальним закладом Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Азербайджанським університетом кооперації, Полтавським регіональним центром досліджень і сприяння розвитку кооперації Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Асоціацією кредитних спілок Полтавської області, що засвідчено відповідними довідками.

Зауваження до окремих положень дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи здійснене Алхасовим С. Я. огли дослідження, слід звернути увагу і на певні недоліки та дискусійні питання.

1. У цілому погоджуємось з ідеєю автора, покладеною в основу рис. 1.11 під назвою «Основні суб'єкти регуляторного впливу на кооперативний сектор економіки та їх головні функції у процесі його регулювання» (с. 37), де цілком логічно відображено такі суб'єкти як парламент, уряд, уповноважений державний орган, державна податкова служба. Проте, дискусійним є точність у визначенні функцій. Вважаємо, що більш точним формулюванням буде не «затвердження законів», а «прийняття (чи ухвалення) законів» парламентом. Ця фраза дублюється і у висновках до розділу 1 (стор. 49). А до кола функції «уповноваженого державного органу» належить не тільки «контроль за дотриманням законів і чинних нормативно-правових актів», але й відповідний вплив на кооперативні організації (це повторюється і на стор. 49). Можливо,

доцільно було б згадати і про запровадження певних каральних санкцій за порушення кооперативними організаціями норм чинного законодавства та статутів.

2. Коментуючи структуру «дерева цілей» державного регулювання економіки (стор. 14) автор використовує дещо застарілу й не економічну термінологію – «для укрєплення существующего строя...». Це формулювання є і на рис. 1.1 (стор. 15). Також дискусійною є і фраза «підтримка нормальної зайнятості» (стор. 15). Можливо, більш доцільним і точним є використання інших формулювань (соціально-економічна та політична система (устрій) держави, забезпечення високого рівня зайнятості, мінімізація рівня безробіття тощо).

3. У п. 1.2 аналізуються наукові основи визначення сутності кооперативного сектора економіки України і Азербайджану. Тож доцільно це було б відобразити і у назві параграфу.

4. Можливо є доцільним розширити наукове визначення терміна «державне регулювання кооперативного сектора економіки» (стор. 49), згідно з яким державне регулювання кооперативного сектора економіки – це комплекс заходів держави адміністративного й економічного характеру, додати слово «правового», тобто «державне регулювання кооперативного сектора економіки це комплекс заходів держави правового, адміністративного й економічного характеру...».

Проте, наведені зауваження в основному вказують на дискусійні моменти, мають рекомендаційний характер і не заперечують загальної позитивної оцінки роботи як ґрунтового дослідження, що виконане на високому професійному рівні, містить наукову новизну, має теоретико-методологічну і практичну цінність.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Алхасова Саміра Яшара огли на тему «Державне регулювання кооперативного сектору національної економіки» присвячена з'ясуванню сутності теоретичних положень та методичних підходів до

формування ефективної політики державного регулювання кооперативного сектора національної економіки.

У ній запропоновано новий підхід щодо розв'язання наукової проблеми, зокрема, здійснено розробку практичних рекомендацій щодо формування ефективної політики державного регулювання кооперативного сектора національної економіки.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок про те, що дисертація «Державне регулювання кооперативного сектору національної економіки» є цілісним, самостійним і завершеним дослідженням, що за змістом, структурою, обсягом та оформленням цілком відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 щодо кандидатських дисертацій, а її автор – Алхасов Самір Яшар огли – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент –
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економічної теорії
та економічних досліджень
Полтавської державної
аграрної академії

О. Ю. Литвин

